

GENEL TÜRK TARİHİ

ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

CİLT:1, SAYI:1 VOLUME:1, ISSUE:1

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Mustafa GÖKÇE

Dr. Öğr. Üyesi Abdolvahid SOOFİZADEH

Dr. Öğr. Üyesi Oktay BERBER

Dr. Öğr. Üyesi S. Serkan ÜKTEN

Dr. Öğr. Üyesi Özgür TÜRKER

Dr. Eralp ERDOĞAN

GTTAD

GTTAD

GENEL TÜRK TARİHİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt: 1, Sayı: 1, Ocak 2019

GTTAD

JOURNAL OF GENERAL TURKISH HISTORY RESEARCH

Volume: 1, Issue: 1, January 2019

e-ISSN 2667-5366

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi (GTTAD), Türk tarihine ve kùltürüne dair bilimsel araştırmaların üretilmesini ve okuyucuya ulaştırılmasını amaç edinen Uluslararası Hakemli bir dergidir. GTTAD, Türklerin siyasi tarihleri, devlet gelenekleri, sosyal hayatları, askeri ve iktisadi faaliyetleri, dini inançları, kùltür ve mitolojileri vb. kapsamdaki konuları ele alır ve bu alandaki disiplinleri de yayın sahası olarak değerlendirir. Ocak ve Temmuz olmak üzere yılda iki kez yayımlanan dergide Türkçe, İngilizce, Rusça ve Farsça makalelere yer verilir. Dergiye yayımlanmak üzere gönderilen yazılar ilk etapta Yayın Kurulu tarafından yazım ilkelerine uygunluk ve özgünlük açısından incelenir. Yayımlanması uygun bulunan yazılar adları gizli tutulan iki hakeme gönderilir. Hakem süreçleri tamamlanan makaleler Yayın Kurulu'nun nihai değerlendirmesi ve kararı sonrasında dergide yayımlanır. Dergide yayımlanan makalelerde savunulan görüşler Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisini hiçbir surette bağlamaz. Yayımlanan makale ve yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazılar iade edilmez.

Gönderilen makalelerin özgünlük testi *Turnitin* programı ile denetlenmektedir. <https://www.turnitin.com/>

Journal of General Turkish History Research (JGTHR), is an International Refereed Journal aiming at producing and delivering scientific research on Turkish history and culture. JGTHR deals with political history of the Turks, and their state traditions, social life, military and economic activities, religious beliefs, culture and mythology, etc. and evaluates the disciplines in this field as broadcasting field. The journal is published twice a year in January and July and includes articles in Turkish, English, Russian and Persian. Each article is examined by the Editorial Board regarding writing principles and originality. The ones approved are sent to two independent experts for double-blind peer review. Those articles which peer review process is completed are published after the final evaluation and decision of the Editorial Board. Authors are responsible for their articles. Any of their ideas are individual and does not bind the JGTHR. No article is returned to authors.

The articles sent are controlled for plagiarism by the *Turnitin* programme. <https://www.turnitin.com/>

YAZIŐMA ADRESİ / CORRESPONDENCE ADDRESS

Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

Isparta-Afyon Karayolu 8. Km Çünür Doęu Yerleşkesi 32260 Isparta

E-posta: ozgurturker@sdu.edu.tr

GENEL TÜRK TARİHİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
JOURNAL OF GENERAL TURKISH HISTORY RESEARCH

e-ISSN: 2667-5366

DERGİ SAHİBİ / OWNER

Dr. Öğr. Üyesi Özgür TÜRKER

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Doç. Dr. Mustafa GÖKÇE (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Abdolvahid SOOFİZADEH (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Oktay BERBER (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi S. Serkan ÜKTEN (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Özgür TÜRKER (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)
Dr. Eralp ERDOĞAN (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi-Tekirdağ/TÜRKİYE)

YAYIN DANIŞMA KURULU / BROADCAST ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Melek ÇOLAK (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Farhod MAKSUDOV (Institute of Archaeology of Uzbekistan Academy of Sciences-Tashkent/UZB.)
Doç. Dr. Hasan IŞIK (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Dr. Aslı ÇANDARLI ŞAHİN (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Dr. Tevfik Orkun DEVELİ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Dr. Tuba TOMBULOĞLU (İçişleri Bakanlığı-Ankara/TÜRKİYE)
Dr. Tülay YÜREKLİ (Adnan Menderes Üniversitesi-Aydın/TÜRKİYE)
Ar. Gör. Selim KARAGÖZ (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)

YAYIN KOORDİNATÖRÜ / PUBLICATION COORDINATOR

Dr. Tuba TOMBULOĞLU

HALKLA İLİŞKİLER / PUBLIC RELATIONS

Ar. Gör. Selim KARAGÖZ

SEKRETERYA / SECRETARIAT

Halil Can AKGÜN

İNDEKS KOORDİNATÖRÜ / INDEX COORDINATOR

Dr. Tevfik Orkun DEVELİ

TÜRKÇE EDİTÖR / TURKISH LANGUAGE EDITOR

Ceren AKGÜN

İNGİLİZCE EDİTÖR / ENGLISH LANGUAGE EDITOR

Burak YABA

RUSÇA EDİTÖR / RUSSIAN LANGUAGE EDITOR

Ar. Gör. Selim KARAGÖZ

FARŞÇA EDİTÖR / PERSIAN LANGUAGE EDITOR

Dr. Öğr. Üyesi Abdolvahid SOOFİZADEH

KAPAK TASARIM / COVER DESIGN

Emine ÇAKIR

ULUSLARARASI BİLİM DANIŞMA KURULU
INTERNATIONAL SCIENTIFIC ADVISORY COMMITTEE

- Prof. Dr. Refik TURAN (Türk Tarih Kurumu Başkanı-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Abdullah GÜNDOĞDU (Ankara Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL (Yeditepe Üniversitesi-İstanbul/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Alfina SİBGATULLİNA (Inst. of Far East. Stud. of the Russ. Academy of Sci.-Mosk./RUSSIA)
Prof. Dr. Alfiya YUSUPOVA (Kazan Federal University-Kazan/RUSSIA)
Prof. Dr. Alpaslan DEMİR (Tokat Gazi Osmanpaşa Üniversitesi-Tokat/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Behset KARACA (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Eşref BUHARALI (Ankara Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Éva CSÁKÍ (Pázmány Péter Catholic University-Budapest/HUNGARY)
Prof. Dr. Fayaz Huzin (Tatarstan Academy of Sciences-Kazan/RUSSIA)
Prof. Dr. Gaybullah BABAYAR (Uzbekistan Academy of Sciences-Tashkent/UZBEKİSTAN)
Prof. Dr. Haldun EROĞLU (Ankara Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Hamza KELEŞ (Gazi Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (İstanbul Medeniyet Üniversitesi-İstanbul/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Iskander GİLYAZOV (Kazan Federal University-Kazan/RUSSIA)
Prof. Dr. İlhan ŞAHİN (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi-İstanbul/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Karjavbay SARTKOJAULI (L. N. Gumilyov Eurasian National University-Astana/KAZ.)
Prof. Dr. Konuralp ERCİLASUN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Mehmet ALPARGU (Emekli Öğretim Üyesi-Sakarya/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK (Gazi Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ (Gazi Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Musa Şamil YÜKSEL (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Necmettin AYGÜN (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Orhan DOĞAN (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi-Kahramanmaraş/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Pap NORBERT (University of Pécs-Pécs/HUNGARY)
Prof. Dr. Rudi MATTHEE (University of Delaware-Delaware/USA)
Prof. Dr. Saadettin Yağmur GÖMEÇ (Ankara Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Tsend BATTULGA (Mongolia National University-Ulaanbaatar/MONGOLIA)
Prof. Dr. Üçler BULDUK (Ankara Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Prof. Dr. Zsombor Tibor RAJKAI (Ritsumeikan University-Kyoto/JAPAN)
Doç. Dr. Alper ALP (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Cihad CİHAN (Afyon Kocatepe Üniversitesi-Afyonkarahisar/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Cihat AYDOĞMUŞOĞLU (Ankara Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Cihat YILDIRIM (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Farhod MAKSUDOV (Institute of Archaeology of Uzbekistan Aca. of Scien.-Tashkent/UZB.)
Doç. Dr. İbrahim ERDAL (Yozgat Bozok Üniversitesi-Yozgat/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Lazat DİNASHEVA (Ahmet Yesevi Üniversitesi- Türkistan/KAZAKİSTAN)
Doç. Dr. Muhammed Bilal ÇELİK (Sakarya Üniversitesi-Sakarya/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Onur Alp KAYABAŞI (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Remzi KUZUOĞLU (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Sezai BALCI (Giresun Üniversitesi-Giresun/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Simonné Piroska PALLÓS (Emekli Öğretim Üyesi-Kaposvár/HUNGARY)
Doç. Dr. Szilard SZÍLAGYÍ (Universty of Bucharest-Bucharest/ROMANIA)
Doç. Dr. Tümen SOMUNCUOĞLU (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Zufar SHAKİROV (Kazan Federal University-Kazan/RUSSIA)
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ÜSTÜN (Ege Üniversitesi-İzmir/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Ali AHMETBEYOĞLU (İstanbul Üniversitesi-İstanbul/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza YAĞLI (Giresun Üniversitesi-Giresun/TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Aysel ERDOĞAN (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi-Osmaniye/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Eman HAYAJNEH (University of Jordan-Amman/JORDAN)
Dr. Öğr. Üyesi Cezmi KARASU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Halide DEVRİŞEVA (Pamukkale Üniversitesi-Denizli/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali BOZKUŞ (Hitit Üniversitesi-Çorum/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Nebi SALİM (Shahrood University-Shahrood/IRAN)
Dr. Öğr. Üyesi Selim KARAKAŞ (Giresun Üniversitesi-Giresun/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Yunus İNCE (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Dr. Ali İhsan ÇAĞLAR (Giresun Üniversitesi-Giresun/TÜRKİYE)
Dr. Ali MIYNAT (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)
Dr. Eva Kincses NAGY (University of Szeged-Szeged/HUNGARY)
Dr. Gábor FODOR (İstanbul Macar Kültür Merkezi-İstanbul/TÜRKİYE)
Dr. Gábor SZŐLLŐSY (The Museum and Library of Hungarian Agriculture-Budapest/HUNGARY)
Dr. Ganbat LKHUNDEV (Mongolian Academy of Sciences-Ulaanbaatar/MONGOLIA)
Dr. Igor SEMYONOV (Inst. of History, Arch. and Ethnography- Makhachkala/RUSSIA)
Dr. Ivan FUKALOV (Bishkek Academy of Finance and Economics- Bishkek/KIRGIZISTAN)
Dr. Nándor Erik KOVÁCS (Eötvös Loránd University-Budapest/HUNGARY)
Dr. Mevlüt AKDERE
Dr. Petr KUČERA (Hamburg University-Hamburg/GERMANY)
Dr. Zahra ABOLHASSANÍA (University of Tehran-Tehran/IRAN)
Dr. Zelfira ŞÜKÜRCİYEVA (Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi-Simferpol/KIRIM)

BU SAYININ HAKEMLERİ / REFEREES OF THIS ISSUE

- Prof. Dr. Alpaslan DEMİR (Tokat Gazi Osmanpaşa Üniversitesi-Tokat/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Farhod MAKSUDOV (Institute of Archaeology of Uzbekistan Aca. of Scien.-Tashkent/UZB.)
Doç. Dr. Fatma ŞAHAN GÜNEY (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Hasan IŞIK (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Mehmet ÇEVİK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Onur Alp KAYABAŞI (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Özgür YILDIZ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Remzi KUZUOĞLU (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)
Doç. Dr. Sezai BALCI (Giresun Üniversitesi-Giresun/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BAKIR (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YILMAZ (Amasya Üniversitesi-Amasya/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Aysel ERDOĞAN (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi-Osmaniye/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ŞENTÜRK (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Cezmi KARASU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Derya Derin PAŞAOĞLU (Karadeniz Teknik Üniversitesi-Trabzon/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Halide DEVRİŞEVA (Pamukkale Üniversitesi-Denizli/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Leyla DERVİŞ (Akdeniz Üniversitesi-Antalya/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali BOZKUŞ (Hitit Üniversitesi-Çorum/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sait TÜRKHAN (İstanbul Üniversitesi-İstanbul/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Mikail KOLUTEK (Artvin Çoruh Üniversitesi-Artvin-TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Murat ZENGİN (İnönü Üniversitesi-Malatya/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer DURAN (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Özgür TÜRKER (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Recep ARSLAN (Karabük Üniversitesi-Karabük/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Tekin ÖNAL (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Yunus İNCE (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Dr. Ali MIYNAT (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)
Dr. Ashı ÇANDARLI ŞAHİN (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Dr. Tefik Orkun DEVELİ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)
Dr. Tuba TOMBULOĞLU (İçişleri Bakanlığı-Ankara/TÜRKİYE)
Dr. Tülay YÜREKLİ (Adnan Menderes Üniversitesi-Aydın/TÜRKİYE)

SUNUŞ

Tarih, her zaman geniş kitlelerin ilgisini çekmekle birlikte, son zamanlarda bu ilgide yoğun bir artış gözlemlenmekte, düşünce hayatımızda da tarihçilerin ağırlığı giderek kendini hissettirmektedir. Tarihe ait kitaplar çok sayıda okuyucu bulurken, dönem dizileri ve filmleri de hatırı sayılır bir izlenirlik oranı yakalamaktadır. Bunda büyük oranda toplum yapımızdaki hızlı değişim sürecinin etkisi olduğu söylenebilir. Bir cemiyette tarihe gösterilen yoğun ilginin, o dönemde yaşanan büyük değişim ve çalkantıların da dolaylı bir göstergesi olduğu bilinmektedir. Görüş mesafesinin kısaldığı böyle dönemlerde tarihe iki tür ilgi doğmakta olup bunlar bir biriyle kıyasıya yarışır. Bunlardan birincisi objektif diğeri ise subjektif ilgidir. Belirsizlik ortamında İnsanların nereye gidiyoruz sorusuna bulacakları cevap, kuşkusuz yola nereden çıktıklarına dair bilgilerinin güncellenmesiyle bağlantılıdır.

Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik adlı eserinde *Erol Güngör*; özellikle sosyal değişimin önemli sıkıntılara yol açtığı zamanlarda tarihin yeni bir cemiyet tipinin kaynağı haline geldiğinden söz eder. İnsanlar o günkü buhrandan çıkış yolunu tarih içinde ararlar. Tarihte bulunacak bir modele göre şimdiki çarpık sosyal gidişten kurtulmayı ümit ederler. Geçmişe hasretle bakmanın ve sık sık geçmiş üzerinde durmanın hem bugünden duyduğumuz sıkıntıyı, hem de gelecekte duyduğumuz endişeyi gösterdiğini belirtir: *“Tarihle bu iki türlü ilgi bir birinden oldukça farklı karakterlidir. Tarihe karşı duyulan objektif ilgi, orada yatan gerçekleri ortaya çıkarmaya yararırken, tarihin yaşatılması için gösterilen gayret, gerçeklerin olduğu gibi görülmesine engel olacak bir hissi duvar meydana getirir...”*

Biz bir ülkedeki tarih algısına bakarak o ülkenin o günkü durumundan mutlu olup olmadığını ve nasıl bir gelecek tasavvur ettiğini anlayabiliriz. Bugünün mutsuzluğu ve gelecek korkusu bizi tarihe sığınmaya iter. Ancak bu sığınma biçimi subjektif bir tarihçilik ile ilişkilidir. Bu *Max Weber*, *Karl Mannheim* ve *Karl R. Popper*'in ifade ettiği tarihselcilik olarak karşımıza çıkar. Sosyolog ve bilgi kuramcısı *Karl Mannheim*, *Sosyoloji ve Sosyal Psikoloji Üzerine Denemeler* adını taşıyan eserinde büyük toplumsal değişimlerin ve çalkantıların yaşandığı toplumlarda tarihe ilginin arttığına işaret eder. Bu ilginin o toplumda tarihi ve sosyal yapıyı anlamada daha bilinçli bir görüşün oluşmasına katkı sağladığını belirtir. Bu bilinçlenme sözünü ettiğimiz objektif ilgi ile bağlıdır. *Bernard Levis* de *“yeni bir gelecek için yeni bir tarih”* vurgusunu yapar. Cumhuriyeti kuran kuşakların geleceğe umudunu taşıyan *Yusuf Akçura*, *“tarih hayat içindir”* der.

Büyük değişim ve çalkantılı gündemimizin, bilimsel tarih araştırmalara konu yapılması için belli bir sürenin geçmesi gerekir. Tarihçiliğin gerekli objektif ve soğukkanlı değerlendirmeleri için buna ihtiyaç vardır. Bu konuda bilimsel tarihçiliğin nicelik ve nitelik yönünden gelişmesi, büyük önem taşır. Çıkar çevrelerinin, gerçekle bağını koparmış, unsurların hakikat katliamının önüne ancak bu yolla geçilebilir. Bu şekilde bilinçlenme sözünü ettiğimiz objektif ilgiyi ifade eder.

Türk tarihini bir bütün olarak süreklilik içerisinde inceleyen Genel Türk Tarihi, Türk tarihçilik mektebinin ana gövdesini oluşturmakta olup onun gelişmesinde büyük katkısı olagelmıştır. Tarihe yönelen söz konusu ilgiden de en çok hissedar olan bir disiplin durumundadır. Aynı zamanda başta Kazakistan ve Azerbaycan olmak üzere uluslaşma sürecindeki Türk cumhuriyetlerinin tarihçiliğine de yol gösterici bir konuma sahiptir. Bu konuda yapılan bilimsel çalışmalar, belki bugün için çok mütevazı görülebilir veya beklenen etkiyi uyandırmayabilir. Ancak gelecek için mutlaka bir etkisi olacağı söylenebilir. Bu etkinin istenen seviyede olması, onun bilimsel niteliklere sadakatiyle bağlantılıdır. Bu konuda Mehmet Fuat Köprülü'nün Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar adlı eseri iyi bir misal teşkil eder. Türkiye'nin büyük bir çalkantı içinde olduğu Harb-i Umumî'nin olağanüstü şartları altında 1918'de tamamlanan eser, Mütareke döneminde 1919'da da yayımlanmıştır. Oysa eser ve yazarı, o dönemde geleceği tartışılan bir milletin, İstiklâlini kazandıktan sonra kurduğu milli devletinin tarih anlayışının temelini oluşturacaktır. Bu eser, Türkiye Türklerinin Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan tarihsel sürekliliğini ortaya koyan bilimsel yaklaşımı ile sadece Türkiye'de değil Türk dünyasında da giderek artan bir etkiye sahiptir.

Her başlangıç, yeni bir umut demektir. Bu düşüncelerle, yayın hayatına atılan *Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*'nin ülkemizdeki bilimsel tarihçiliğe ve dolayısıyla objektif tarih ilgisine katkı yapacağı umudunu taşıyor ve başarılar diliyoruz.

Prof. Dr. Abdullah GÜNDOĞDU

Editörden...

Türkistan ve Türkiye tarihleri aralıksız bir bütün halinde Türklerin tarihidir.

Hüseyin Nihal ATSIZ

Köklü bir geçmişe sahip olan Türk milleti, tarih boyunca yaşadığı olaylar sonucu elde ettiği tecrübelerin neticesinde zengin bir kültür oluşturmuştur. Tarihin ilk devirlerinden itibaren Çin, İran ve Roma gibi büyük medeniyetlerle siyasi ve ekonomik ilişkilerde bulunan Türk devletleri, bu medeniyetler üzerinde bıraktıkları etkilerle tarihi kaynaklarda yer almıştır. Gerek medeniyetler arasındaki ilişkilerde, gerekse teşkilatlı bir millet olarak gerçekleştirdiği faaliyetlerle insanlık tarihine yön veren milletlerin başında gelen Türkler, Altaylardan Balkanlara kadar uzanan geniş bir coğrafyada damgalar, kaya resimleri, kitabeler ve meydana getirdikleri diğer eserlerle de tarihte derin bir iz bırakmıştır. Bu kadar köklü bir tarihe sahip Türklerin tarihini belirli bir sistem dâhilinde araştırmak, yaklaşık iki asırdır tarihçilerin en temel sorunları arasında yer almaktadır. Zaman ve mekân açısından çok geniş bir sahayı kapsadığından “*Türk tarihini klasik çağ mantığı ile ele almak doğru değildir*” düşüncesiyle kurulan Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı’nın temel amacı, yukarıda Atsız’ın sözünde de işaret edildiği üzere Türk tarihini bir bütün olarak incelemektir. Genel Türk Tarihi’nin büyük hocalarından İbrahim KAFESOĞLU’nun aşağıdaki ifadeleri de Türk tarihinin çağ mantığı ile incelenmesinin yanlışlığını vurgulamaktadır:

Milletin hayatını çağlara bölmek, bu çağları birer ünite sayarak ayrı ayrı mütalaa etmek ve çağların başlangıçlarını türlü içtimai ve tarihi meselelerde mebdde kabul etmek hatadır. Böyle bir tutum, mahdutluğu sebebiyle sosyal problemlerin, cemiyeti derinden ilgilendiren davaların iyice kavranması bir tarafa, basit siyasi vak’aların bile hakiki çehresi ile anlaşılmasını imkânsız kılar. Zira millet denilen varlığın inkıtasız hayat akışı üzerinde, bu akışı adeta durdururcasına “çağ” adı altında suni setler kurulmuştur.¹

Türk tarihçiliğinde Kafesoğlu’nun belirttiği bu anlayışın temelleri 19. yüzyılın sonlarına dayanmaktadır. Bu yüzyılda Süleyman Paşa ile birlikte ortaya çıkan Osmanlı dışındaki tarihi olayların da ele alınması gerektiği anlayışı, 20. yüzyılın başında Mehmed Fuad Köprülü’nün girişimleriyle İstanbul Darülfünunu’nda sistemli hale gelmeye başlamış, Zeki Velidi TOGAN’ın 1925 yılında Türkiye’ye gelişiyle kurumsallaşmıştır. Zeki Velidi Togan tarafından kurulan Umumi Türk Tarihi Kürsüsü ile Türk tarihine ilişkin araştırmalar hız kazanmıştır. İstanbul’daki bu gelişmelerden sonra, Mustafa Kemal ATATÜRK’ün Türk tarihinin eski dönemlerinin araştırılmasına verdiği önem çerçevesinde kurulan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Genel Türk Tarihi alanındaki araştırmalar açısından ikinci dönüm noktası olarak değerlendirilebilir. Bu fakültede 1946 yılında açılan Genel Türk Tarihi Kürsüsü, alanda değerli bilim adamlarının yetişmesine hizmet etmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında İstanbul ve Ankara üniversitelerindeki çalışmalarla şekillenen Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı, modern Türk tarihçiliğinin oluşmasında da önemli görevler ifa etmiştir. Yukarıda Kafesoğlu’ndan verdiğimiz örnekte görüldüğü üzere Türk tarihinin zaman ve mekân ile ilgili problemlerinin çözümünün yanı sıra, hanedan ve olay merkezli tarih anlayışından uzaklaşarak sosyal tarih anlayışına yönelmesinde bu anabilim dalında yapılan çalışmaların önemli bir yeri vardır. Bu açıdan eserleriyle Türk kültür tarihine büyük hizmetler yapan Bahaeddin ÖGEL’i zikretmeden geçemeyiz. Geçmişten günümüze Türk kültürünün değişim ve süreklilik açısından bir bütün olarak ele alınmasında Ögel’in hizmetleri büyüktür.

İstanbul ve Ankara üniversitelerinde kurumsallaşan Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı, günümüzde birçok üniversitede bulunmakla birlikte, hâlâ bu alandaki kurumsallaşmasının yeterli seviyede olduğu söylenemez. Günümüz üniversitelerindeki kadro ve yayınlarda Osmanlı ile Cumhuriyet döneminin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Genel Türk Tarihi’ne ilişkin eksikliklerden biri de farklı isimlerde birçok sosyal bilimler dergisi olmasına rağmen Türkiye’de bu alana hasredilmiş süreli yayınların yetersiz olmasıdır. Bu nedenle *Genel Türk Tarihi Araştırmaları* adıyla

¹ İbrahim Kafesoğlu, “Tarih İlmi ve Bizde Tarihçilik”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, C. XIII, Sayı 17-18, İstanbul 1969, s.8.

anabilim dalına has bir dergiyi faaliyete geçirmeye karar verdik. Amacımız yukarıda da belirttiğimiz “*Türk tarihini bir bütün olarak ele almak*” anlayışıyla Türk tarihine ve tarihçiliğine ilişkin çalışmaları bir dergi çatısı altında toplayarak hocalarımızdan devraldığımız mirası bir adım daha ileriye taşımaktır.

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi’nin (GTTAD) bu ilk sayısında Türk tarihinin kesintisiz bir bütün olduğu mefhumuna sadık kalınarak, Türk tarihinin çeşitli evrelerine ait on adet araştırma makalesine ve iki adet çeviri makaleye yer verilmiştir. Editör Kurulumuz adına yayında emeği geçen tüm yazarlarımıza, hakemlerimize, danışma kurulu üyelerimize ve yolumuzu aydınlatan değerli hocalarımıza teşekkürü bir borç biliriz.

Doç. Dr. Mustafa GÖKÇE

Baş Editör

GENEL TÜRK TARİHİ
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Cilt: 1, Sayı: 1, Ocak 2019

JOURNAL OF GENERAL TURKISH
HISTORY RESEARCH
Volume: 1, Issue: 1, January 2019

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

ARAŞTIRMA MAKALELERİ

RESEARCH ARTICLES

HASAN BAYBURTLUOĞLU

MÖ I. Binden MS VII. Yüzyıla Kadar Toharistan'ın
Siyasi Tarihi

Political History of Tokharistan from BC 1th
Thousand to AC 7th Century

ss. 1-12

ONUR KÖSE

Türk Kültüründe Dağ ve Düzgün Baba Dağı

Mountain and Düzgün Baba Mountain in Turkish
Culture

ss. 13-24

AHMET KARADENİZ

İslam Kaynaklarında Türk İmgesi ve Onun Değişimi

Turkish Imagination And Its Change in Islamic
Sources

ss. 25-36

MUHAMMED EMİN KOÇAK

Moğollar Zamanında Ticaretin Beşiği: İpek Yolu

The Center of Trade in the Mongolian Age: The Silk
Road

ss. 37-46

ÇAĞATAY GENÇTÜRK

Türkiye Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan ile Halep
Atabeyi Nureddin Mahmud Arasındaki Münasebetler

Relationships Between Kılıçarslan II, the Sultan of
Seljuks and Aleppo Atabeg Nureddin Mahmud

ss. 47-54

CENGİZ GÜLER

Osman Gazi İle İnegöl Tekfurunun Mücadelesi ve
İnegöl'ün Fethi

Struggles Between Inegol Tekfur and Osman Gazi and
Conquest of Inegöl

ss. 55-68

GÖKHAN TOKA

XVII. Yüzyılda Osmanlı ve İngiltere’de Krizler ve Dönüşümler: Karşılaştırmalı Bir Tarih Perspektifi

Crises and Transformations in the Ottoman Empire and England in the 17th Century: A Comparative History Perspective

ss. 69-80

SİNAN MİSER

Ortaya Çıkışından Bastırılmasına Kadar Pontus Ayaklanması

Pontus Rebellion: From Rising to Repressing

ss. 81-96

TUĞRUL OTAÇ

İkinci Dünya Savaşında Müttefik Konferansları ve Türkiye İçin Önemi

The Allies Conferences in the Second World War and Their Importance for Turkey

ss. 97-126

ADELYA MİİASSAROVA

Kazan Federal Üniversitesi Bilim Kütüphanesi’nin El Yazmaları ve Nadir Eserler Bölümü’ndeki Türkçe Basılı Kitaplar

Турецкие Печатные Книги В Фонде Отдела Рукописей И Редких Книг Научной Библиотеки КФУ

ss. 127-138

ÇEVİRİ MAKALELER

TRANSLATION ARTICLES

NIKOLAY İVANOVIÇ VESELOVSKIY

Çev. SERKAN ACAR

Diplomatik Belgelerde Geçen Türkçe-Tatarca “Tiş” (Diş) Kelimesi Hakkında

О Турецко-Татарскомъ Слове Тыш (Зубъ) въ Дипломатическихъ Документахъ

ss. 139-140

FARHOD MAKSUDOV

Çev. SELİM KARAGÖZ

Özbekistan’daki Bir Kaya Resim Alanının Yeniden Yorumlanması

К Новой Трактовке Наскальных Росписей Зараутся

ss. 141-149